

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

УДК 347.778

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.2/04>

Бугаєнко М.В.

Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДІАЦІЇ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті досліджується міжнародний досвід впровадження медіації у сфері інтелектуальної власності (далі – ІВ) з метою виявлення ключових викликів та можливостей для України. Аналізуються причини, які перешкоджають розвитку медіації в Україні. До них належать: низька правова культура населення, відсутність довіри до медіації, низький рівень поінформованості про неї, неприйняття компромісу з боку сторін, специфіка національного правосуддя. Наголошено на важливості створення спеціалізованого суду з питань ІВ, який би сприяв підвищенню рівня захисту прав ІВ в Україні.

Окремо розглядаються підходи до надання послуг з позасудового вирішення спорів у сфері ІВ на прикладі WIPO та EUIPO. Виділено ключові аспекти: затвердження власних правил проведення процедур вирішення спорів, залучення спеціалізованих медіаторів та арбітрів, формування культури вирішення спорів, проведення онлайн процедур, пропонування альтернативних методів вирішення спорів та ко-медіація для транскордонних спорів. Наведені аргументи на користь медіації як способу вирішення спорів у сфері ІВ: спори у цій сфері традиційно розглядаються як складні справи, що мають значні правові ризики; предмет спору має ряд характеристик, які ускладнюють оцінку його матеріальної вартості; збільшений інтерес до збереження конфіденційності; значна кількість спорів з іноземним суб'єктом; пов'язаність конкретного спору з іншими суперечними ситуаціями.

Проаналізовано міжнародний досвід впровадження інституту обов'язкової медіації в деяких країнах, наголошуючи на його ефективності. Медіація може бути ефективним інструментом для вирішення спорів у сфері ІВ, але вона має свої обмеження. Впровадження інституту обов'язкової медіації є перспективною практикою, особливо за відсутності функціонуючого суду, який спеціалізується на вирішенні спорів у сфері ІВ.

Ключові слова: медіація, право інтелектуальної власності, міжнародний досвід, обов'язкова медіація, альтернативне вирішення спору.

Постановка проблеми. У сучасному світі захист ІВ набуває все більшої важливості як для індивідуальних творців, так і для бізнес-середовища. Однак, спори у цій сфері часто стають складними та тривалими, вимагаючи ефективних механізмів їх вирішення. Медіація, як альтернативний метод розв'язання спорів, набуває все більшого визнання на міжнародному рівні. Проте, впровадження медіації у сфері ІВ залишається актуальною проблемою.

Міжнародний досвід щодо впровадження медіації у сфері ІВ є об'єктом активного дослідження

та обговорення. Ця проблема стає ще більш актуальною через нестабільність та різноманітність правових підходів до медіації в різних країнах. Відповідно, існує необхідність систематизації та аналізу міжнародного досвіду впровадження медіації у сфері ІВ з метою визначення найбільш ефективних практик та рекомендацій для подальшого розвитку даного напрямку. Таким чином, ця стаття спрямована на дослідження та узагальнення міжнародного досвіду з впровадження медіації у сфері ІВ з метою виявлення ключових викликів та можливостей для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що дослідженням питань впровадження міжнародного досвіду медіації у ІВ займалися Ю. В. Георгієвський, І. Ю. Гришко, О. О. Ізбаш, А. Кодинець, Н. Мінченко, Л. Романдазе, М. С. Уткіна, О. Чепис та інші.

Постановка завдання. Метою даної публікації є аналіз та систематизація міжнародного досвіду впровадження медіаційних процедур у сфері ІВ з метою виявлення ефективних стратегій та практик, які можуть бути застосовані для покращення механізмів вирішення конфліктів у цій сфері в Україні.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі спостерігається прискорений розвиток сфери ІВ, що призводить до необхідності впровадження ефективних механізмів захисту прав власників на результати своєї інтелектуальної діяльності. Один із таких механізмів – медіація, яка є найбільш поширеним альтернативним способом вирішення спорів у сучасному світі.

Правове підґрунтя та процедура здійснення медіації як засобу позасудового врегулювання конфліктів, принципи медіаційного процесу, правовий статус медіатора та інші аспекти, що стосуються цієї процедури, регулюються положеннями Закону України «Про медіацію» від 16 листопада 2021 року.

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 1 зазначеного Закону медіація – це добровільний, позасудовий процес, що ґрунтується на засадах конфіденційності та структурованості, під час якого сторони намагаються уникнути виникнення або вирішити конфлікт шляхом переговорів за участю медіатора (або медіаторів) [14].

Медіація у сфері ІВ представляє собою форму альтернативного вирішення спорів, у якій бере участь третя нейтральна сторона, що не має власних інтересів у конфлікті, відома як медіатор. Медіатор сприяє узгодженню сторін з метою досягнення конкретної угоди щодо спору [3, с. 79].

О. О. Ізбаш виділяє наступні причини, що перешкоджають розвитку медіації в Україні:

1) низький рівень правової культури та поінформованості населення з питань медіації, що уповільнює її впровадження та розвиток;

2) відсутність довіри до процедури медіації, обумовлена нестачею об'єктивної інформації про її можливості та переваги;

3) неприйняття компромісу з боку сторін;

4) специфіка національного правосуддя, де судовий захист є основним способом вирішення спорів;

5) низький рівень співпраці на міжнародному рівні у сфері медіації;

6) відсутність чітких нормативних актів щодо медіації в Україні [4, с. 79-80].

Акцент на захисті прав ІВ через медіацію обумовлений її важливістю для економічного розвитку країни та зростанням інтересу до неї як в Україні, так і в усьому світі. Досвід економічно розвинених країн показує успішність медіації у вирішенні спорів у цій сфері, тому важливо враховувати зарубіжний досвід при створенні сучасної системи захисту прав ІВ в Україні.

Нині в Україні існують численні проблеми, пов'язані із захистом прав ІВ у суді. Однією з найважливіших є недостатня підготовка суддів, які вирішують спори у сфері захисту прав на результати інтелектуальної діяльності.

Розгляд та вирішення спорів у сфері ІВ часто потребують спеціалізованих професійних знань та практичних навичок, якими не завжди володіють судді. Це може призводити до перегляду значної кількості прийнятих рішень вищими судовими інстанціями. Слід відзначити, що спори у цій сфері вважаються одними з найбільш складних, що зумовлено їхньою специфікою та різноманітністю. При розгляді таких справ суддям доводиться не лише розглядати правові аспекти (наприклад, наявність або відсутність права, що оспорується чи порушення, певних юридичних фактів), але і враховувати інші фактори, такі як комплексні технічні та наукові аспекти.

Часто суддя, який розглядає спір у сфері ІВ, має виконувати не лише юридичні функції, пов'язані з вирішенням питань правового характеру (наприклад, наявність або відсутність права, факти порушення прав, оцінка заподіяної шкоди тощо), але й проводити дослідження технічних аспектів, які становлять об'єкт доказової бази (наприклад, визначення схожості конфліктуєчих знаків, аналіз використання відповідачем всіх елементів, які входять до незалежних пунктів формули винаходу, застосування комплексу важливих ознак промислового зразка тощо).

Впровадження ефективного механізму захисту прав на результати ІВ у дослідженнях І. Ю. Гришко та М. С. Уткіної розглядається через призму євроінтеграційного процесу. Євроінтеграційний курс України відображає її прагнення привести правову систему у відповідність до зразкових європейських стандартів. Підписуючи Угоду про асоціацію з ЄС, Україна зобов'язалася гармонізувати своє законодавство у галузі ІВ з європейським законодавством.

Угода містить положення директив та регламентів ЄС, що стосуються різних аспектів захисту прав ІВ, таких як авторські права, географічні зазначення, торговельні марки тощо. Внаслідок різниці між окремими положеннями вітчизняного законодавства та нормами європейських директив та регламентів виникають конфлікти, що призводять до виникнення різних судових рішень в однотипних справах [5, с. 28].

Крім того, більшість науковців сходяться на думці, що головною проблемою судового захисту прав ІВ є саме відсутність спеціалізованого суду, до компетенції якого відноситься вирішення спорів в указаній сфері правовідносин [5, с. 29; 6, с. 9; 7, с. 46].

Згідно з Указом Президента України від 29 вересня 2017 року «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності» в Україні було створено спеціалізований суд у сфері захисту прав ІВ. Проте на практиці він досі не функціонує.

Запропоноване створення спеціалізованого суду з питань ІВ в Україні має значний потенціал для посилення захисту прав ІВ. Цей крок може суттєво вплинути на правову систему та сприяти кращому забезпеченню прав власників ІВ. Однак, впровадження такої судової установи має свої труднощі. Судді спеціалізованого суду повинні мати ґрунтовні знання та досвід у сфері ІВ. Це дозволить їм глибше розуміти складні правові аспекти, пов'язані з даною темою, та приймати більш обґрунтовані рішення. Спеціалізація суду дозволить суддям зосередитися виключно на справах, пов'язаних з ІВ. Це призведе до скорочення строків розгляду та прийняття рішень, що, в свою чергу, позитивно вплине на загальний інвестиційний клімат в країні.

Важливим кроком у розвитку медіації для вирішення спорів у сфері ІВ стало укладення Меморандуму від 26.07.2018 між Міністерством економічного розвитку і торгівлі та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності [9]. Основною метою цього Меморандуму є співробітництво щодо просування послуг альтернативного вирішення спорів у сфері ІВ в Україні. Це включає збільшення рівня інформованості серед населення про можливості використання медіації у сфері ІВ, навчання українських професійних медіаторів з питань ІВ та проведення семінарів з питань прискореної медіації.

Аналіз підходів до надання послуг з позасудового вирішення спорів у сфері ІВ на прикладі WIPO та EUIPO відображає наступні ключові аспекти:

1. Організації у сфері ІВ часто затверджують власні правила проведення процедур вирішення спорів, що сприяє належному рівню інформованості сторін.

2. Залучення медіаторів та арбітрів зі спеціалізацією у сфері ІВ та володінням іноземних мов є важливим, оскільки це забезпечує професійний підхід до вирішення спорів.

3. Організації активно проводять політику формування культури вирішення спорів, надаючи допомогу сторонам у укладенні медіаційної угоди та співпрацюючи з судами.

4. Проведення онлайн процедур вирішення спорів з відповідним рівнем захисту даних стає все більш популярним.

5. Пропонується вибір альтернативних методів вирішення спорів з можливістю комбінації їх для досягнення ефективних результатів.

6. Для вирішення транскордонних спорів пропонується ко-медіація, яка сприяє співпраці між різними організаціями та забезпечує ефективний механізм вирішення конфліктів [10, с. 125-126].

Слушною є думка О. Чепис про те, що медіація є найбільш перспективним способом вирішення спорів у сфері ІВ, що обумовлено наступними факторами:

1) спори у сфері ІВ традиційно розглядаються як складні справи, що мають значні правові ризики;

2) предмет спору має ряд характеристик, які ускладнюють оцінку його матеріальної вартості, включаючи наявність особистих немайнових прав та інтересів творця об'єкта;

3) збільшений інтерес до збереження конфіденційності впливає з бажання не розголошувати деталі творчих рішень, бізнес-моделей, ноу-хау, наслідків порушень тощо;

4) значна кількість спорів з іноземним суб'єктом, для яких використання альтернативних методів врегулювання конфлікту є загальноприйнятим;

5) пов'язаність конкретного спору з іншими суперечними ситуаціями, включаючи ті, що виникають поза межами національної юрисдикції.

Ще одним ефективним способом вирішення проблеми непопулярності медіації є впровадження інституту обов'язкової медіації. Варто зауважити, що у деяких країнах цей механізм вже успішно застосовується (наприклад, у Італії, США, Великій Британії, Німеччині, Нідерландах та інших). Карл Макі, директор Британського центру ефективного вирішення спорів (CEDR), стверджує, що обов'язковість досудової медіації

сприяє її поширенню. В іншому випадку цю процедуру важко робити популярною, оскільки найважливіше змусити конфліктуючі сторони розпочати діалог, і обов'язкова медіація стимулює їх до цього.

В Англії та Уельсі медіація є обов'язковою у визначній категорії справ. Правила медіації закріплені в акті під назвою «Практичні вказівки щодо поведінки перед діями» («Practice Direction on Pre-action Conduct»), що закріплює основні вимоги до осіб перед їх зверненням до суду:

1) судові вирішення спору має бути радикальним заходом. У межах відповідного протоколу перед позовом або Практичної інструкції сторони повинні розглянути, чи може медіація або інший вид альтернативного врегулювання спору врегулювати спір без звернення до суду;

2) якщо провадження розпочато, суд може вимагати від сторін надати докази того, що попередньо проводилась процедура медіація, яка не дала бажаних результатів. Відсутність відповіді сторони на запрошення взяти участь або відмова взяти участь в медіації може бути визнано судом необґрунтованим і може призвести до покладання на сторону зобов'язання сплатити додаткові судові витрати [12, с. 10].

У 2012 році Конституційний суд Італії вирішив скасувати вимогу обов'язкового посередництва в Законодавчому декреті №. 28/2010. Він виявив, що уряд вийшов за рамки Європейської директиви про медіацію та Закону Італії 69/2009, що дозволяє уряду запровадити указ про цивільну та комерційну медіацію. У 2013 році спроби обов'язкового посередництва були знову запроваджені, цього разу на основі Указу 69/13 про невідкладні заходи для відновлення економіки (указ було перетворено на Закон № 98 від 2013 року).

Якщо справу передано до суду без участі сторін у обов'язковій спробі медіації, суддя призупиняє слухання справи та зобов'язує позивача розглянути можливість медіації. Невиконання цього наказу має ті ж наслідки, що й наслідки безпосереднього звернення до суду без медіації.

Участь у спробах обов'язкової медіації або відсутність сторони чи сторін у обов'язковій медіації буде свідчити про документ, підписаний медіатором та сторонами, які були присутні на початковій сесії медіації, та їхніми адвокатами.

Необґрунтована неявка сторони на обов'язкову медіацію призведе до негативних висновків у подальшому судовому розгляді. Крім того, законодавство передбачає, що сторона, яка не з'явилася, зобов'язана сплатити державі суму, яка

дорівнює сумі, яку сторона сплачує, коли ця сторона бере участь у судовому розгляді [12, с. 14-15].

Наказ № 2011-1540 від 16 листопада 2011 року транспонував Директиву ЄС 2008/52/ЄС у французьке законодавство. Директива встановлює основу для сприяння дружньому вирішенню суперечок сторонами за допомогою третьої сторони, омбудсмена. Наказ розширив сферу застосування положень Директиви, щоб охопити не лише трансграничне посередництво, а й внутрішнє посередництво, за винятком спорів, пов'язаних із трудовим договором або залученням адміністративного права в межах суверенної влади держави.

Цей наказ від 16 листопада 2011 року також вніс зміни до Закону від 8 лютого 1995 року, щоб встановити загальну основу для медіації. Він визначив концепцію медіації, описав умови, яким повинен відповідати омбудсмен, і підтвердив принцип конфіденційності, який є життєво важливим для успіху процесу медіації.

У Новій Зеландії впродовж останніх років медіація стала законною частиною судового процесу. Процедура медіації базується на засадах добровільності, однак законодавчо встановлений перелік справ, для яких медіація є обов'язковою процедурою. Зокрема, Закон про патенти 2008 року прямо передбачає можливість застосування медіації у розслідуванні скарг щодо патентних повірених, але не передбачає для вирішення спорів щодо патентів. Більшість законів Нової Зеландії не зобов'язують використовувати медіацію при вирішенні спору, однак передбачають, що її використання є варіантом, який сторони повинні розглянути [13, с. 55].

Система судочинства в Сполучених Штатах Америки сприяє тенденції до вирішення більшості суперечок сторонами на засадах добровільності до звернення до суду. Для деяких штатів притаманний підхід, за якого справа приймається до провадження лише у випадках, коли сторони аргументують, що медіація у їхній справі не може бути застосовна. Часто суди пропонують сторонам звернутись до медіації до розгляду справи [1, с. 34].

Директива № 2008/52/ЄС Європейського парламенту і Ради, що стосується деяких аспектів посередництва (медіації) в цивільних і комерційних справах, ознаменувалась як початковий етап розвитку медіації як альтернативного способу вирішення конфліктної ситуації [2]. Відповідно до зазначеної Директиви медіація є потенційно ефективним і швидким методом вирішення спорів у цивільних і комерційних справах, заснованим на

процесах, які враховують індивідуальні потреби учасників. Існує велика ймовірність того, що угоди, досягнуті під час медіації, будуть виконуватися добровільно, і між сторонами збережуться позитивні та стабільні відносини. Ці переваги особливо очевидні у випадках, коли спори мають транскордонний характер.

Директива має на меті полегшити доступ до медіації заохочує та підтримує використання зазначеного способу вирішення спорів; прагне встановити чіткий зв'язок між медіацією та традиційними судовими процесами; визнає переваги медіації, такі як швидкість, економія коштів та гнучкість.

У цьому визначенні вказано три аспекти, які позитивно оцінюють процес медіації:

- зниження витрат;
- швидкість вирішення спору;
- позасудовий характер вирішення спору.

У законодавчих органах США є вимога до участі посередника у вирішенні суперечок з ІВ на апеляційному рівні. Це стало актуальним через зростання кількості складних технологічних справ, що потребують багато часу для вирішення. З початку 2005 року кожен з 13 апеляційних судів США впровадив обов'язкову програму апеляційного посередництва. Ці програми вважалися успішними, хоча деякі висловлюють думку, що медіація на рівні апеляцій-

ного суду може мати свої обмеження, оскільки рішення суду першої інстанції вже було прийнято [13, с. 56].

Висновки. Зростання кількості складних технологічних спорів у сфері ІВ стимулює пошук альтернативних методів їх вирішення. Традиційне судочинство часто виявляється занадто довгим, дорогим і жорстким для таких справ. Медіація, як більш гнучкий та конфіденційний процес, може стати кращою альтернативою. Проведене дослідження свідчить про те, що медіація може бути ефективним інструментом для вирішення спорів у сфері ІВ. Вона має ряд переваг перед судовим процесом, таких як: швидкість, вартість, конфіденційність, контроль над процесом, збереження відносин.

Однак медіація має й свої обмеження. Вона може не підходити для всіх випадків, наприклад, якщо сторони не мають бажання співпрацювати, існує значний дисбаланс сил між сторонами, справа стосується важливого правового прецеденту.

Для стимулювання розвитку медіації в Україні необхідно вжити низку заходів: підвищити рівень поінформованості про медіацію, підготувати медіаторів, які спеціалізуються на спорах у сфері ІВ, створити сприятливе правове середовище для медіації, впровадити програми обов'язкового апеляційного посередництва.

Список літератури:

1. Избаш О. О. Міжнародний досвід запровадження медіації. *Київський часопис права*. 2023. № 3. С. 33-38. URL: <http://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/347/334>
2. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах : директива 2008/52/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf>
3. Мінченко Н. Медіація: міжнародний та національний досвід. *Право та інновації. Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 5. С. 78-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Трив_2019_5_9
4. Избаш О. О. Проблеми медіації у сфері інтелектуальної власності в Україні. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2021. № 3. С. 78-83. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/bjls/article/download/1661/1679>
5. Гришко І. Ю., Уткіна М. С. Проблеми захисту прав інтелектуальної власності в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Випуск № 4 (33). С. 26-30. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v4_2020/8.pdf
6. Кодинець А. Захист прав інтелектуальної власності в умовах впровадження судової реформи. *Підприємство, господарство і право. Цивільне право і процес*. 2018. № 3. С. 9-13. URL: http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2018/3/3_2018.pdf#page=9
7. Георгієвський Ю. В. Проблема правового регулювання утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності. *Сучасні проблеми права та інноваційної економіки: зб. наук. праць НДІ ПЗІР НАПРН України №3 за матеріалами інтернет-конференції*. 2021. С. 44-51. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Conf_26.03.2021/Conf_26.03.21_8.pdf
8. Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності : Указ Президента України № 299/2017 від 29.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/299/2017#Text>
9. Меморандум «Про взаєморозуміння між Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та Всесвітньою організацією інтелектуальної власності щодо альтернативного вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності». URL: <https://ukrpatent.org/atachs/mou-wipo-mwdt-adr-eng.pdf>

10. Романадзе Л. Специфіка альтернативних методів вирішення спорів, що пропонуються WIPO та EUIPO. *Система права інтелектуальної власності у порівняльному контексті: матеріали Міжнародної наукової конференції, 14 травня 2021 р., м. Київ*. С. 123-129. URL: <https://drive.google.com/file/d/1e9-6AiU943n2y6Ge2DIVQqntXc4i4gaI/view>

11. Чепис О. Перспективи медіації як способу врегулювання спорів у сфері інтелектуальної власності в Україні. *Система права інтелектуальної власності у порівняльному контексті: матеріали Міжнародної наукової конференції, 14 травня 2021 р., м. Київ*. С. 153-159. URL: <https://drive.google.com/file/d/1e9-6AiU943n2y6Ge2DIVQqntXc4i4gaI/view>

12. C.H. van Rhee. Mandatory mediation before litigation in civil and commercial matters: a European perspective. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2021. № 4(12). 7–24 pp. URL: https://ajee-journal.com/upload/attaches/att_1635760283.pdf

13. S. Corbett Mediation of intellectual property disputes: a critical analysis. *New Zealand business law quarterly*. 2011. Volume 17. 51-67 pp. URL: http://cedires.com/index_files/Corbett%20S_2011_Mediation%20of%20IPR.pdf

14. Про медіацію : Закон України № 1875 від 16.11.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-IX#Text>

Buhaienko M.V. INTERNATIONAL EXPERIENCE OF INTRODUCING MEDIATION IN THE FIELD OF INTELLECTUAL PROPERTY

The article examines the international experience of implementing mediation in the field of intellectual property with a view to identifying key challenges and opportunities for Ukraine. The reasons that hinder the development of mediation in Ukraine are analyzed. These include: low legal culture of the population, lack of trust in mediation, low level of awareness of mediation, unwillingness to compromise on the part of the parties, specifics of national justice and lack of clear regulations on mediation. The author emphasizes the importance of establishing a specialized court on intellectual property issues, which would help to increase the level of protection of intellectual property rights in Ukraine.

The article also examines approaches to the provision of out-of-court dispute resolution services in the field of intellectual property on the example of WIPO and EUIPO. The author highlights the key aspects: approval of own rules for dispute resolution procedures, engagement of specialized mediators and arbitrators, formation of a culture of dispute resolution, online procedures, offering alternative dispute resolution methods and co-mediation for cross-border disputes. The author provides arguments in favor of mediation as a way to resolve disputes in the field of intellectual property: disputes in this area are traditionally considered as complex cases with significant legal risks; the subject matter of the dispute has a number of characteristics that complicate the assessment of its material value; increased interest in maintaining confidentiality; a significant number of disputes with a foreign entity; and the connection of a particular dispute with other controversial situations.

The author analyzes the international experience of introducing the institution of mandatory mediation in some countries, emphasizing its effectiveness. Mediation can be an effective tool for resolving disputes in the field of intellectual property, but it has its limitations. The introduction of the institution of mandatory mediation is a promising practice, especially in the absence of a functioning court specializing in the resolution of intellectual property disputes.

Key words: mediation, intellectual property law, international experience, mandatory mediation, alternative dispute resolution.